
MEDLEMSBLAD

Nr. 144

Mars 2015

Ovnen i røykbadstua var endelig på plass og kunne fyres i før jul. Men gleden varte ikke lenge, for ved neste fyring raste ovnen sammen. Nå må vi vente til over påske før badstua kan tas i bruk. Foto: Tove Embre.

M

Innhold

Nytt fra laget	2
Danielhaugen	6
Gryt-Karen	11
Konfirmanter	17
Aminoffs reiser på Finnskogen	20
Skap fra Sikåa	24
Purkanshagan i Amerika	25
Godt sagt	34
Austmarka-nytt	35

Nytt fra laget

Nye medlemmer

Åse Renee Nilsen, Lillestrøm. Eileen Brødbøl, Oslo. Steinar Fløtberget, Oslo. Roland Paltiel, Austmarka. Eli Skyberg, Austmarka.

Gaver til laget

Fra Britt og Kjell Berger: Innrammet flyfoto over Austmarka sentrum, 1990-tallet. Fra Einar Østby vil Historielaget motta en stor del av premiesamlingen fra hans idrettskarriere. Vi kommer tilbake med mer om dette og takker for givergleden.

Interessante bøker til salg

Skolehistorien for Kongsvinger, Vinger, Brandval, kr. 400,-.
Møte med Finnskoger, 200 besøksmål på Finnskogen, kr. 150.
Krigsminner fra Austmarka, kr. 150,-.
Kartpakke med turbok for Austmarka m/Varaldskogen, kr. 200,-.

Årsmøte 2015

Austmarka Historielag innkaller til årsmøte søndag 22. mars kl. 17.00 på Arstun.

Dagsorden:

1. Åpning og konstituering
2. Beretning
3. Regnskap
4. Innkomne forslag
5. Arbeidsprogram 2015
6. Budsjett 2015
7. Valg

Saker som ønskes tatt opp på årsmøtet, må være sendt skriftlig til styret v/Vidar Pedersen, postboks 38, 2224 Austmarka, innen 15. mars.

Historielaget kjøper mølla

Holmen mølle er nå til salgs, og Historielaget har fått tilbud om å kjøpe den – noe vi har sagt ja til. Eieren, Peter Meyer, døde i fjor, og enken, Ingse Meyer, vil selge unna det meste av eiendommene på Austmarka. Prisforlangende for møllebygget med tilhørende tomt er 35.000 kroner, noe vi synes er rimelig og overkommelig for laget.

Historisk sti åpnes 14. juni

Som omtalt i vårt medlemsblad nr. 140 har Finnskogen Turistforening fått 100.000 kroner til et stiprosjekt som går over Austmarka. Blant de 10 prosjektene som Den Norske Turistforening har gitt penger til er visstnok Austmarka-prosjektet det som har kommet lengst og er klart for offisiell åpning søndag 14. juni. Før åpningen vil det bli dugnadsarbeid på stien tirsdager fra 14/4 til 9/6. Det trengs hjelp til å bære ut planker, rydde, male, sette opp skilt, rydde med motorsag og transportere med bil. Frammøte ved Masterud kl. 18.

Selve åpningen skjer ved å gå en etappe av stien, fra Lebiko til Varaldskog skole. Langs stien blir det tablåer, og riksantikvar Jørn Holme har lovet å komme til åpningen. Alle er velkommen til å delta.

Flyktingeloser fikk sein, men verdig heder

Tirsdag 10. februar ble grenseloser fra Austmarka hedret post mortem under et høytidelig arrangement i Oslo rådhus. Den israelske ambassaden sto for arrangementet, og fra Trosholmen og Tangen ble disse hedret: Inga og Karl Trosholmen, samt sønnen Ashbjørn. Laura og Hans Tangen sammen med sønnene Henry Tangen og Einar Solbergseter. De fikk hedersprisen Righthous Among the Nations post mortem av Israels ambassadør i Norge, Raphael Schutz. Hedersbevisningene ble mottatt av familiens etterkommere Ingunn Trosholmen, Martha Lønhøiden, Liv Løvtjernet og Tor Solbergseter. Hele 250 innbudte gjester var til stede ved arrangementet, deriblant ungdomskoleelevene på Austmarka som opptrådte med sang.

Søndagsutflukter til våren

Søndag 10. mai drar vi i egne biler og besøker noen plasser i Høybygrenda. Vi tar med litt kaffe og niste og reiser samlet fra Bygdetunet kl. 16.00. Lokale kjentfolk vil fortelle om plassene.

Søndag 31. mai reiser vi til plasser rundt Håkerudtomta – samme opplegg som ovenfor. Avreise fra Tunet kl. 16.00.

Orala

En ny sesong står for døra på finnetorpet Orala. Oppgavene står i kø og venter på å bli utført der, så vi håper det er mange i venneforeningen og andre støttespillere som vil bli med og ta et tak med rydding, vasking, snekring, maling, takreparasjon, vedhogst for å nevne noe. Etter påske satser vi på dugnader onsdag ettermiddager og lørdag formiddager.

Medlemmer i Oralas Venner vil få nærmere informasjon om hva som er utrettet og om hva som skal skje.

Vil du bli medlem i Oralas Venner, kan du betale en engangskontingent på 100 kroner til konto nr. 1840.16.29625. Merk innbetalingen Orala.

For lettere å kunne gi deg løpende informasjon ber vi deg oppgi mobiltelefon-nummer og e-postadresse.

Røykbadstua på plass igjen!

Endelig har vi fått bygd opp røykbadstue etter at den forrige brant ned høsten 2013. Lørdag 20. desember kunne vi ta det første badet. Ovnens i badstua ble murt opp noen få dager før, så det ble ikke tid til noen prøvefyring. Dette kunne ha vært nyttig, for vi hadde gjerne sett at det var noen grader varmere. Men dette vil gå seg til, og vi tror at denne badstua vil fungere minst like bra som den forrige.

De første som tok i bruk den «nye» badstua: fra venstre Solveig Enderud, Tove Embre, Øyvind Strandseter, Laila Elnæs, Berit Jakobsen, Elin Larsen, Astrid Ljøstad Svendsen, Bjørn Dybing.

Foto: Åge Sørmoen.

Austmarka Marken

Lørdag 8. august er det igjen klart for Austmarka Marken. Sett av denne dagen og planlegg hva du kan bidra med av salg, eller kanskje du kan

være med og hjelpe til. Uansett – vi kan anbefale deg å komme til Austmarka Bygdetun den dagen. Det blir yrende folkeliv der, med aktiviteter, underholdning, bevertning og salg.

Danielhaugen

Av Rolf Amundsen

Viser til bygdeboka for Austmarka side 376 og 377 om Danielhaugen og side 593 og 594 om Sagteppen/Lund. Det er veldig vanskelig å tyde sammenhengen her om dette er samme plass eller ikke. Jeg går ut fra dette er samme plassen, men er ikke på langt nær sikker. Plassen ble omtalt som Mirilsagen, Saugen, Åserudsaugen og Sagteppen. Prøver her å sette opp ei slektsliste som jeg ikke tør å garantere.

Ole Johansen (ca 1692-1773) fra Fagernes gift 1717 med **Lisbet Hansdatter** (ca 1694-1774) fra Saugen bodde nok på Fagernes til ca 1740 og etter det står det Sagteppen. De hadde barna: 1. Mari født og død 1719, 2. Mari født 1720 hadde 2 barn, Ole født 1742 og Elen født 1746, 3. Hans (1722-1777), barn: Johan født 1747, *Hans senere bruker her*, 4. Ole født og død 1724, 5. Peder (1724-1798) gift 1753 med Anne Hansdatter (1732-1788) fra Grønnerud, Vinger, til Fagernesbakken, 6. Ole (1726-1804) gift 1754 med Agnete Torkildsdatter (1730-1768) fra Utgården, til Brødbøl, 6. Karen (1728-1804) gift 1754 med Daniel Ebbesen, *se senere bruker*, 7. Anne (1730-1796) gift 1753 med Lars Gundersen (ca 1730-1756) og gift annen gang 1762 med Johan Olsen (ca 1725-1775) og bodde i Mengåen og Anne gift tredje gang med Hans Bergersen (1725-1790) og bodde i Mengen, 8. Johannes (1732-1751), 9. Torsten (1734-1803) gift 1755 med Ingeborg Olsdatter (1733-1808) fra Kolbjørnsrud og bodde på Brødbøl, 9. Marthe (1737-1739), 10. Malene født 1740, 2 barn: Hans født 1769 og Olea født 1772 og 11. Marthe født og død 1740.

Hans Olsen (1722-1777) gift 1751 med **Marthe Olsdatter** (1723-1777) fra Åserudeie. Barn: 1. Ole født og død 1751, 2. Olea (1752-1835) gift 1775 med Tor Olsen (1745-1800) fra Bottilsrud, til Åserudmoen, 3. Hans (1754-1830) gift 1775 med Ragnhild Amundsdatter (1748-1829) fra Bottilsrud, til Hanshaugen, 4. Mari

(1757-1828) gift 1779 med Ole Andersen (1753-1813) fra Mellempramhus, Eidskog, til Grønkjølen, Eidskog og 5. Ole (1761-1823) gift 1791 med Anne Maria Andersdatter (1765-1803) fra Nordgardstangen, til Sikåa og Ole gift annen gang 1813 med Kari Henriksdatter (1768-1848) fra Lauvhøgda, Brandval Finnskog, til Varaldbakken.

Daniel Ebbesen (ca 1734-1774) gift 1754 med **Karen Olsdatter** (1728-1804) som var herfra. Barn: 1. Marthe (1754-1755), 2. Marthe (1756-1805) gift 1778 med Ole Olsen (1751-1809) fra Nedre Gjermshus, Vinger, til Bjørberglia, Vinger, 3. Olea (1759-1808) gift 1786 med Hans Pedersen (1762-1812) fra Daler, Brandval, til Bergemellem, Vinger, 4. Hans (1761-1806) gift 1784 med Torbjørg Kristoffersdatter (1748-1809) fra Fjellskogen, Eidskog, til Nordre Åbogen, Eidskog, 5. Johan født 1764, *neste bruker*, 6. Lisbet (1767-1838) gift 1791 med Jakob Hansen (1768-1824) fra Østgården og 7. Ole født 1770.

Johan Danielsen (1763-1824) gift 1787 med **Marthe Olsdatter** (1763-1835) fra Utgårdseter. Barn: 1. Kari født 1788, 2. Daniel født 1790 hadde 3 barn før ekteskapet og giftet seg 1814 med Marthe Syversdatter (1779-1849) fra Nes, Eidskog og hun døde i Leirsjøsaga, Eidskog, 3. Ole født 1793, *neste bruker*, 4. Olea født 1795, 5. Hans (1799-1800), 6. Anne (1799-1875), flere barn og døde i Eidskog, 6. Hans født 1804, var gift flere ganger.

Ole Johansen født 1793 gift 1816 med **Kari Kristoffersdatter** (1788-1860) fra Svensrud. Barn: 1. Kari født 1815 gift 1842 med Lars Andersen Karterudsæter født 1816, til Lundhaug, 2. Johan (1817-1851) gift 1844 med enke Olea Hansdatter Åserudhaugen (xx-xx), 3. Erik født 1823 gift 1853 med Karen Toresdatter (xx-xx) fra Myrer, Våler, Solør, 4. Martin født 1826 gift 1856 med Kristine Engebretsdatter (1827-xx) fra Braskerud og 5. Ole født 1828, *neste bruker*.

Ole Olsen født 1828 gift 1850 med **Eli Nilsdatter** født 1829 fra Holmen. Barn: 1. Amund født 1852, 2. Karen født 1855, 3. Oline født 1858, 4. Erland født 1861, 5. Ole født 1863, 6. Karl født 1866 og 7. Elise født 1869. Denne familien reiste trolig ut av bygda.

Ved folketellinga i 1865 var Ole her som gårdbruker og selveier med kona Eli og barna: Amund, Karen, Oline, Erland og Ole. Faren Ole Forts s. 10.

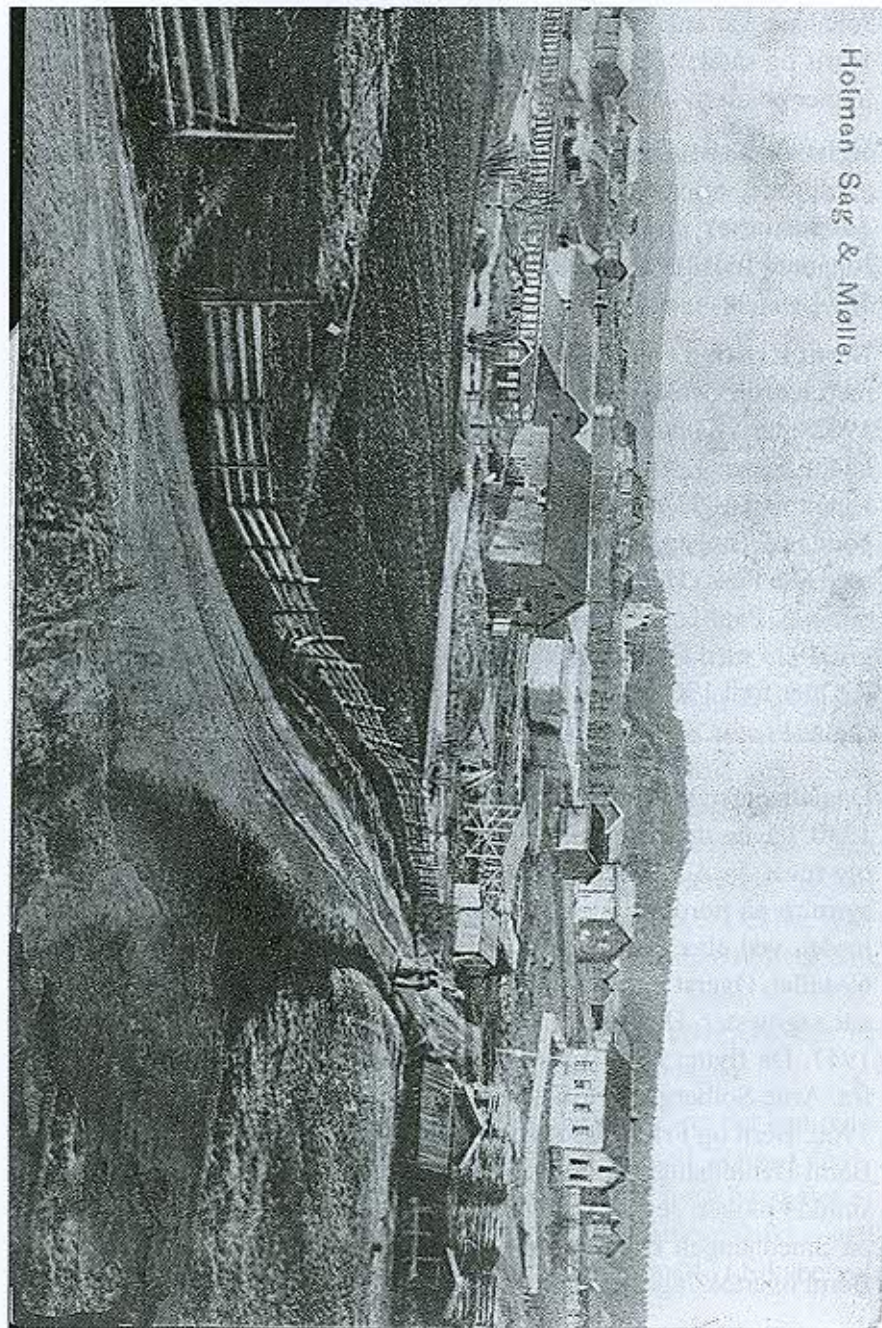
Tekst til bildet neste side

Våningshuset på Danielhaugen ble revet rundt 1930, og historielaget har ikke noe godt bilde av bebyggelsen der. Det eneste vi har, er dette på neste side fra 1909, som viser bebyggelsen rundt Holmen sag og mølle. Det er tatt av Live Lehr som var husholderske hos Olaf Thomassen på Svendsmoen. Alle hus på bildet er borte i dag, med unntak av mølla, det lyse våningshuset på Hanshaugen (Gran) og kjerka.

Helt til venstre Danielhaugen med bua på sørsida av veggen. Låven sto til langt ut på 1930-tallet. Nedafor den skimtes litt av stua der Maren Torbjørnsen og sønnen Thorvald bodde. Foran kjerka lå nord-Boli. Til høyre ligger Hanshaugen (Gran). Huset med to etasjer er gamlestua der det blant annet var butikk. Foran den står ei bu som ble brukt til varelager. Huset med hvitt gjerde rundt bebos i dag av Karen (Ka) Gran. Bak disse står uthus av forskjellig slag. Helt til høyre skimtes stua på det andre Hanshaugen-heimet som Haugen-familien eier.

Langs elva ser vi ei oppbygd renne som førte vann til vasshjulene ved mølla (til venstre) og saga. Renna ble kalt sompen, og den egnet seg fint til å skylle klesvasken i. Om sommeren var sompen et yndet sted for unga å bade i. Renna sto til langt ut på 1950-tallet.

Like ved elva sto det vesle badehuset til Olaf Thomassen. På veggen går to damer som visstnok var fra Kristiania. Til høyre for dem lå Stupinnstua der Maria og Agnes (Svendsen) var de siste som bodde. Der plankestablene ligger, finner vi i dag Sanitetens hus (badet). Takk til Ka Gran som har vært behjelpelig med opplysninger.

Holmen Sag & Mølle.

